

Zomeronderhoud bosgebied Toterfout-HalfMijl

Dit jaar is het bosgebied Toterfout-Halfmijl aan de beurt voor groot onderhoud. In de praktijk betekent het dat in de periode van 15 juli – 15 oktober bomen gekapt en afgevoerd worden. We vinden dit vervelend voor iedereen die in de zomer wil genieten van de natuur en de rust in dit gebied. Helaas kan het in dit geval niet anders.

Normaal gesproken voeren we bosonderhoud uit in de periode oktober-februari. Voor het bosgebied Toterfout-Halfmijl mag dat niet. Het is namelijk in zijn geheel een rijksmonument, vanwege de vele grafheuvels in de bodem. In dergelijke gebieden, met archeologische bodemwaarde, mag alleen onder strikte voorwaarden van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) gewerkt worden.

Bodemschade door insporing. Foto Ecopedia.be

BODEMSCHADE VOORKOMEN

Een van de belangrijke voorwaarden is dat 'insporing' moet worden voorkomen. Insporing betekent schade aan de bodem door het wegzakken van de gebruikte machines. In herfst, winter en voorjaar is de bodem doorgaans natter en zachter; de

meeste kans op insporing dus. Omdat het gebied rijksmonument is, zijn we verplicht om het onderhoud in de zomerperiode te plannen. Dan is de bodem normaal gesproken op zijn droogst, is de kans op regen het kleinst en wordt insporing beperkt of voorkomen.

ONDERHOUD BOSSEN

De gemeente Veldhoven heeft in totaal zo'n 450 hectare bos in bezit. Hoe we die bossen beheren, ligt vast in het gemeentelijk Werkplan Bos- en natuurterreinen. We werken nauw samen met ons adviesorgaan, de Bosgroep Zuid Nederland. De Veldhovense bosgebieden liggen verspreid over de gemeente en zijn verdeeld in 6 'werkblokken'. Elk jaar voeren we groot onderhoud uit in een van deze werkblokken. Dit jaar is het gebied Toterfout-Halfmijl aan de beurt. In deze themapagina vertellen we meer over het hoe en waarom van bosonderhoud. Ook lichten we toe waarom het onderhoud in de bossen van Toterfout-Halfmijl juist in de zomermaanden moet gebeuren.

Van productiebos naar soortenrijk bos

Het bosgebied Toterfout-Halfmijl is grotendeels aangeplant tussen 1930 en 1960 als productiebos. Destijds werd er puur geplant voor de houtopbrengsten. De inzichten over bos- en natuurbeheer zijn gelukkig behoorlijk veranderd. Sinds 2001 richten we ons via bosonderhoud juist op de ontwikkeling van een soortenrijk bos.

TOEN: PRODUCTIEBOSSEN VOOR OPBRENGST

Productiebossen zijn goed te herkennen: op de percelen staat maar één boomsoort (monocultuur), zoals de grove den. De bomen werden destijds aangeplant in keurige rijen, zo dicht mogelijk bij elkaar. Dit om in de jeugdfase van de boom zo recht mogelijke stammen te krijgen. Na jaren groeien werden de bospercelen gedund en het hout 'geogst'. De bomen werden afgezaagd, het hout werd verkocht en er werden weer nieuwe bomen geplant.

Monocultuur: één soort, alle bomen even oud en dicht bij elkaar

NU: SOORTENRIJKE BOSSEN VOOR NATUURBELEVING

Het onderhoud richt zich de laatste decennia op de ontwikkeling van bos met veel verschillende inheemse boomsoorten. Denk aan bomen die in deze streek van nature voorkomen, zoals inlandse kers, berk, beuk, linde, lijsterbes en eik. Het natuurlijke karakter van de 'moderne' bossen is ook zichtbaar doordat de bomen niet meer even oud zijn en niet meer keurig in de rij staan. Zo doen we ons best om de productiebossen van vroeger langzaam te ontwikkelen tot een gevarieerd en structuurrijk bos. Daar vinden ook veel planten en diersoorten een prettig leefgebied.

WAAROM BOMEN KAPPEN

Ons doel is een gevarieerd en structuurrijk bos. Om dat doel te bereiken moeten we soms het aantal bomen uitdunnen. Daar waar bomen te dicht bij elkaar staan om goed uit te groeien, grijpen we in. Rond de bomen die we willen behouden, kappen we de minder gewenste exemplaren. Zo maken we ruimte voor de nieuwe generatie bos. Die ruimte zorgt ook voor licht en dus meer plantengroei, insecten en dieren. Het duurzame voortbestaan van het bos wordt zo gewaarborgd.

Een soortenrijk bos met bomen van verschillende leeftijden. Foto Mike Roos

Vorbereiding bosonderhoud

Handwerk komt er in het bosonderhoud nauwelijks meer aan te pas. De tijden van spanzaag en paarden die boomstammen wegslepen, ligt al jaren achter ons. Foto: Pixabay

Het onderhoud aan de bossen wordt zorgvuldig voorbereid. Jaarlijks maakt ons adviesorgaan Bosgroep Zuid Nederland een werkplan voor het onderhoud van een van de zes 'werkblokken'. Aan de hand van dit werkplan bereidt de afdeling Beheer en Realisatie van de gemeente het onderhoud voor. Hiervoor zijn gespecialiseerde medewerkers in dienst. Zij bekijken per perceel hoe de opbouw is in bomen, struiken en

kruidlaag (de kleine planten). Zij berekenen ook het aantal bomen per hectare. Is de opbouw van het bos op de goede weg, dan zijn maar weinig ingrepen nodig. Het onderhoud komt dan neer op wat sturing geven, zodat de goede ontwikkeling verder gaat zoals bedoeld.

Maar het kan ook nodig zijn om wat uitgebreider in te grijpen, zoals nu het geval is in het gebied Toterfout-Halfmijl. De me-

dewerker beoordeelt dan welke bomen gekapt moeten worden. Deze bomen krijgen een markering. Op die manier berekent hij ook de hoeveelheid vrijkomend stamhout. De Bosgroep zoekt op basis hiervan een aannemer die het onderhoud gaat uitvoeren. Dat gebeurt via onderhandse aanbesteding. Het bedrijf dat de hoogste prijs geeft per m³ krijgt de opdracht.

Grafheuvels 'beveiligd' tegen ATB-schade

Door het bos loopt een veelgebruikte ATB-route. Het gebeurt nog wel eens dat mountainbikers afwijken van deze route en

de helling van een grafheuvel meepikken, met beschadiging van de heuvel als gevolg. Om dit te voorkomen worden nu

ook stammen langs de ATB-route gelegd. De mountainbikers worden zo op het gewenste spoor gehouden.

Start en duur werkzaamheden

De aannemer die het onderhoud gaat uitvoeren is bosbouwbedrijf Van den Broek uit Lienden. Hij start in de week van 16 juli met de werkzaamheden en is daar tot uiterlijk 15 oktober bezig. De voortgang is mede afhankelijk van de weersomstandigheden.

Uitvoering onderhoud

Foto: Van den Broek Bosbouw

Tegenwoordig gebruikt de bosbouw machines die bomen compleet kunnen vellen en klein zagen. De 'moderne paarden' zijn uitgerust met rupsbanden of extra brede (lucht)banden en kunnen elke plek in het bos bereiken. Ook het uitrijden van het stamhout gebeurt zo nodig met rupsvoertuigen, om schade aan de bosbodem te beperken. Boomtakken blijven in het bos achter. Deze bieden schuil- en nestplaatsen aan de dieren in het gebied. In de loop van jaren vergaat dit hout tot voedsel voor het bodemleven; de natuurlijke kringloop.

VOORWAARDEN

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) heeft aan het onderhoud van het bosgebied Toterfout-Halfmijl voorwaarden gesteld, om schade aan bodemarcheologie te voorkomen. En dan gaat het met name om de grafheuvels in het terrein. Op basis van deze voorwaarden is een plan van aanpak opgesteld. Met de goedkeuring van RCE en ArchAeO is er nu groen licht om het werk uit te voeren.

De dieren in het bos

Foto: Martha de Jong-Lantink

Natuurlijk houden we rekening met de dieren in het bos. Het vogelbroedseizoen eindigt officieel op 15 juli. Maar naast vogels leven er meer dieren en insecten in het gebied. Gecertificeerde medewerkers van de aannemer onderzoeken daarom vóór de start van de werkzaamheden het terrein op de aanwezigheid van nesten, holen, mierenhopen en dergelijke. Dit volgens de Gedragscode Natuurbeheer 2016-2021. Deze locaties worden geregistreerd en in het veld gemarkeerd. Zo zorgt de aannemer ervoor dat geen of zo min mogelijk verstoring plaatsvindt. Bedrijven moeten dit altijd doen, dus ook buiten het vogelbroedseizoen.

Contact

Heeft u vragen naar aanleiding van deze informatie? Neem dan contact met ons op.

Stuur uw vraag per e-mail naar gemeente@veldhoven.nl en zet in de onderwerpregel 'Onderhoud bossen Toterfout-Halfmijl'. U kunt ons natuurlijk ook bellen, via het algemene telefoonnummer 14 040. We beantwoorden uw vragen zo snel mogelijk.